

§ 27 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019

ULLA RICKARDSSON:

Ordförande! Jag har inget förslag. Den budget som vi har framför oss är väldigt omfattande och den verksamhet som Svenska kyrkan bedriver på nationell nivå är också väldigt omfattande. Ändå måste vi skriva in i flera av våra dokument att Svenska kyrkan måste spara på alla nivåer. Det blev väldigt tydligt i Kyrkans tidning, där Anders Granberg beskriver den ekonomiska situationen. Han beskriver det som att kyrkan måste minska med oförklarliga en halv miljon per dag. Trots detta finns i det här budgetförslaget ett tillskott på 10 miljoner per år under planperioden till programmet Ledning och administration.

Det har hänt en hel del under det här året i Svenska kyrkan som inte har varit till fördel. Medlemmar har lämnat. Det är regelverk som inte har följts inom SKUT och pastorat och församlingar. Det är kampanjen *Mitt kors*, som fick ledare och kulturskribenter och andra att misstänkliggöra Svenska kyrkans internationella arbete. I spåren av detta har sajter upprättats för utträden och därtill normala utträden. Allt detta gör att, precis som det står i dokumenten, Svenska kyrkan måste spara på alla nivåer. Det är nödvändigt. Ändå ligger det ett tillskott på 10 miljoner per år till ledning och administration på nationell nivå.

I kyrkostyrelsen la jag ett förslag att ökningen 2018 och 2019 skulle sänkas till 5 miljoner per år. Det är fortfarande ingen besparing, men det är en mindre ökning. Jag fick inget gehör för det där. Därför lägger jag inget förslag här, men en uppmaning till både kansli och kyrkostyrelse, utskott och kyrkomöte är att arbeta i den riktningen i nästa budgetarbete. Det är nödvändigt. Tack.

BERTIL PERSSON:

Ordförande! Det är på samma tema som Evelina och Ulla har varit inne. På sidan 9 i utskottets betänkande finns det ett viktigt avsnitt som börjar med ”Personalkostnader är en väsentlig kostnadspost”. När vi diskuterar ekonomi här får jag känslan att många tycker att vi har förfärligt mycket pengar, och det kanske är jag som är lite orsak till det. Jag sa från den här talarstolen i fjol att nationella nivåns egna kapital är onödigt stort. Det kan ju bero på att kapitalförvaltningen skötts bra. Jag kanske var för optimistisk, men min tanke då var att väcka frågan, om eventuellt församlingar och pastorat som sparar och gnetar i själva verket betalar in alldeles onödigt mycket pengar till nationell nivå i form av allmän utjämningsavgift. Det var kanske för optimistiskt att det skulle hända någonting, men optimister och pessimister har rätt ungefär lika ofta. Vi som optimister har i alla fall mycket roligare.

Kyrkostyrelsen har nog kommit till ett läge när det nu är dags att göra en ordentlig, öppen och ifrågasättande studie av vad som ska utföras på nationell nivå, hur mycket och på vilket sätt, hur arbetet kan förenklas och effektiviseras och hur besparingar kan göras. Jag vill påminna om att man för ungefär tio år sedan var i samma läge och då drog i gång ett projekt. Dåvarande generalsekreterare var helt ointresserad till en början, men med den ledning vi har nu med Helén [Ottosson Lovén] tror jag att förutsättningarna är väldigt annorlunda. Det blev naturligtvis bekymmer och gnäll och det blev kris på sina håll, men summan av alla de besparingsförslag som ändå kom fram var väsentliga. Det var en avgörande minskning av kostymen som skedde då, men det har gått rätt lång tid. Det var förresten ett verksamhetsområde som då avvek ifrån alla andra avdelningar genom att leverera precis det som kyrkostyrelsen begärde. Det var den avdelning som då hette Svenska

kyrkan i utlandet. Alla andra kom med diverse krystade förklaringar på varför man inte kunde göra besparingar på just deras område.

Hur som helst, jag vill bara med detta uppmana kyrkostyrelsen att sätta i gång ett rationaliserings- och besparingsprogram. Det tycker jag man ska göra så fort som möjligt innan det blir kris. Är det så att man har behov av en rationaliseringskonsult, så vet ni mitt telefonnummer. Tack.

HANS-OLOF ANDRÉN:

Ordförande! En budget på nationell nivå uppstod egentligen först efter 1984. Då samlades den rikskyrkliga verksamheten organisatoriskt i form av Stiftelsen För Rikskyrklig Verksamhet, SFRV. Det var nio självständiga organisationer som stod som stiftare till SFRV och det var nödvändigt att tillsätta nio nämnder för att styra i princip var sin del av det samlade kansliet, organisatoriskt samlat men geografiskt inte alls samlat under väldigt lång tid framåt. Budgetarna var på den tiden synnerligen omfattande. Exempelvis var 1985 års budgetskrivelse för 1986 en lunta på 135 sidor. År 1994 hade budgetskrivelsen kortats något men omfattade ändå 105 sidor med mål och verksamhetsplan för samtliga enheter i kyrkokansliet. Även efter relationsförändringen var budgetskrivelserna omfattande. Kyrkostyrelsens budgetskrivelse för år 2000 kallades Mål och rambudget och det är en ambitiös historia på 122 sidor med inriktningsmål för 14 verksamhetsområden och specificerade effektmål för 125 huvudprogram. Det här höll inte i längden och år 2010 kallas budgeten Verksamhet och ekonomi och blev bantad till 16 sidor med en omvärldsanalys och mycket kortfattade sammanfattningar av verksamheten.

Dagens budgetskrivelse har svällt något. Den är på 46 sidor och har mycket mer detaljer om verksamhetens inriktning. Men det är inte längre möjligt att få en uppfattning om kyrkokansliets organisation. Vad som beskrivs i ett antal verksamheter, exempelvis stöd till stift och församlingar och vilka avdelningar i kyrkokansliet som är inblandade i detta, kan man inte utläsa. Det har under alla år varit svårt att uppamma något större intresse för budgeten i kyrkomötet, med undantag förstås för när kyrkostyrelsen inte blivit eniga om någon speciell satsning. I allmänhet har alla förslag runnit igenom utskott och plenum utan några kommentarer, trots att kyrkostyrelsen nog ägnat en hel del möda åt både att formulera sig i sina planer och att fördela pengarna.

Men vad menar vi egentligen med verksamhetsinriktning? Hur styrande är det dokumentet egentligen? I motion 2016:64 har jag ett exempel, nämligen verksamheten med teckenspråk. I gällande verksamhetsinriktning för det här året 2016 står det under rubriken Flerspråkighet och minoriteters rättigheter att det också behövs insatser för att inkludera döva och hörselskadade i Svenska kyrkans verksamhet. I den föreslagna verksamhetsinriktningen för 2017 är teckenspråket borta. Jag misstänkte att det kanske var ett förbiseende, eftersom jag vet att ett viktigt arbete görs på kyrkokansliet och det är viktigt att det fortsätter. Därför motionerade jag om att tillföra det till verksamhetsinriktningen. Då skriver utskottet att här inte ska tillföras något till verksamhetsinriktningen. Detta arbete görs redan. Ursäkta utskottet, men vad är då verksamhetsinriktningen? Är det inriktningen på verksamheten eller ett axplock av intressanta verksamheter? Några nyheter som kyrkostyrelsen eller kyrkokansliet vill göra reklam för eller möjligen några förslag till verksamhet som kyrkostyrelsen och kyrkokansliet kan strunta i om de vill, eller göra som de alltid har gjort oavsett vad vi beslutar? Nej, bästa budgetutskott, bättre argument krävs. Antingen ska verksamheten fortsatt inriktas mot teckenspråk och då ska det stå. Står

det inte ska den verksamheten upphöra. Någon ordning får det vara på budgeten på nationell nivå.

Ordförande! Bifall till motion 2016:64.

TORVALD JOHANSSON:

Ordförande! Jag yrkar bifall till reservation 2. På sidorna 22 och 23 i kyrkostyrelsens skrivelse 2016:1 står det: ”Det finns en särskild utmaning för kyrkomusikerprogrammet då det idag är mycket svårt att rekrytera studeranden i en omfattning som svarar mot behoven. Flera faktorer samverkar här på ett för utbildningen negativt sätt. På grund av bristen på kyrkomusiker anställer församlingarna ofta icke utbildade kyrkomusiker vilket minskar motivationen att avsluta utbildningen, musikhögskolorna har svårighet att klara ekonomin för kyrkomusikerutbildningarna och möjligheten för barn och unga att tidigt börja spela orgel har minskat.” Precis så här är det, men kyrkostyrelsen har i den här skrivelsen inte något förslag på hur denna situation eller utmaning ska mötas. Budgetutskottet anser också att det räcker med det arbete som utförs, och under tiden blir situationen för landets församlingar ännu mer akut och vi tappar oändligt med tid och möjligheter.

Det som tar tid att bygga upp går snabbt att riva ned. Kyrkomusikerstadgan upphörde att gälla 1990. Domkapitlets behörighetsprövning av sökande till kyrkomusikertjänst upphörde 2000 och sedan 2007 finns ingen möjlighet att avlägga organistexamen vid en musikhögskola. Samtidigt som dessa förändringar genomförts har Svenska kyrkan beslutat om omfattande indelningsändringar vad gäller församlingar och pastorat. Allt detta har resulterat i en närmast kaosliknande situation vad gäller rekrytering, utbildning och tjänstetillsättningar. Sedan flera år tillbaka dras utbildningsinstitutionerna och därmed också Svenska kyrkan med stora svårigheter beträffande rekrytering av studerande i kyrkomusik. Detta år togs – och förmodligen gäller samma förhållande nästa år – inga kyrkomusikstuderande alls in på musikhögskolan i Stockholm. Det beror till stor del på det låga söktrycket. Där tappar vi två årsklasser.

Ordföranden i Kyrkomusikernas riksförbund, Ingela Sjölund, skriver i senaste numret av KMT, Kyrkomusikernas tidning, en publikation som alla ledamöter i den här salen har fått: ”Vi behöver någon som kan ta hand om musiken. Det är en obekvämt sanning att vi idag inte har tillräckligt många examinerade kyrkomusiker för att besätta de befattningar som finns. Vi måste ständigt jobba med rekryteringen till yrket.” Vidare skriver hon: ”När det under våren kom remiss på en PM från Kyrkans utbildningsinstitut angående bland annat ny examens- och befattningsstruktur för kyrkomusiker och behörighetsförklaring vid tjänstetillsättningar väcktes ett hopp som vändes i bedrövelse, när kyrkostyrelsen skickade frågan tillbaka för vidare beredning i stället för att skicka den till kyrkomötet för beslut. Till skillnad från processen med kyrkohandboken är det bråttom att komma till beslut i dessa frågor. För att fatta beslut om återremittering som skedde i somras och därmed ytterligare förhålla ett sedan många år akut ärende måste det finnas tungt vägande skäl, allra helst när en stor majoritet av remissinstanserna tillstyrkte förslaget. Redogör för dessa skäl! Tack.

DAG SANDAHL:

Ordförande! Jag tänkte yrka bifall till motion 2016:55. När jag läste reciten fann jag att jag hade sett resonemanget tidigare. Det var bibliskt, fast obibliskt. Allt står väl till. Så tänkte jag att jag har läst det någon annanstans också fast mer kortfattat, för

utskottet går på samma linje. Det är de sju orden: ”Men så har vi inte gjort tidigare.” Det är den döende församlingens sista ord. Så här resonerar utskottet. Det finns inga egentliga behov av nya strukturer för innovationsarbete.

Igår talade doktor Kjell Petersson vänligt med mig – det gör han ibland – och citerade Klas Magni som har dragit fram utvecklingssiffrorna för Svenska kyrkan framåt. 2058 finns inte Svenska kyrkan kvar om man drar ut tänderna. Och det är ju inte mer än så få år kvar att jag är 110 år gammal och sitter väl kvar här fortfarande som siste man på Skansen. Så allvarligt är läget. Man kan dra siffrorna och se att här behöver vi ett förnyelsearbete, eller inte. Det finns två modeller. Jag prövade den första tanken. Vi har 30 miljoner och lägger dem i en hink. Vi ställer hinken i Kyrkans hus. Man får komma in och hämta pengar mot att man på ett papper har en innovationsidé. Det enda kravet är att man lämnar sitt visitkort i receptionen. Sedan räknar styrelsen in visitkorten, kollar idéerna och har en tävling om på hur många visitkort det står konsult. Redovisningskonsult, rationaliseringskonsult, personalkonsult, organisationskonsult, innovationskonsult, vad ni vill. Jag fann inte att det var någon möjlig väg att gå.

Men biskoparna träffas återkommande och skulle kunna ägna sig åt en fundering. Var finns de nya idéerna? Biskopsmötet kunde tyckas vara gamla läglar som man håller nytt vin i, men de blir ju nya läglar om man håller en ny arbetsuppgift till dem. Vilka andra skulle kunna tänkas ha överblicken, *episkopé*, över Svenska kyrkan så att man kunde komma på var de nya idéerna finns, de som vi inte har provat tidigare, för att slippa den långsamma kräftgången. Det finns massor av material att läsa. Biskoparna sitt väl kväll ut och kväll in och läser de stora analyserna. Vad blir det av detta då när vi tar ut det? Kan inte kyrkostyrelsen eller kansliet göra jobbet? Kanske, men det är så segt, som i alla byråkratier och i alla stora sammanhang. Innovationer sköts av de innovativa som utmanas. 30 miljoner är egentligen ingenting. Det är fem kronor per kyrkomedlem. Men om allting misslyckas då? Då spelar det ingen roll. Om det lyckas då? Då spelar det all roll, men särskilt mycket tid har vi inte på oss.

Jag tycker fortfarande att motion 2016:55 är ett uttryck för begåvning hos författaren och föreslår därför att den bifalls.

SOFIA SÄRDQUIST:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Det pågår en strategiskt viktig och riktig satsning på gemensamma IT-system och vi är många som ser att vi på GAS ger bättre förutsättningar för en stabil IT-drift och utveckling på lokal nivå och också ger rätt incitament till en ökad digitalisering av verksamheten kombinerad med de ökade behov av informationssäkerhetsarbetet som följer med den här utvecklingen. Graden av anslutning från pastorat och församlingar varierar över landet. Målet är 85 procent vid utgången av 2018. Det är ett mål som vi fortfarande är en bit ifrån. Om anslutningsgraden ska öka måste nyttan för anslutna församlingar bli tydligare, och jag tror att nationell nivå tillsammans med stiftet måste främja en högre anslutningstakt genom att tillföra fler incitament för anslutning. Det kan så klart göras genom omfördelning av medel, till exempel att nationell nivå tar större del av kostnaderna men även genom att ställa nödvändiga och specifika krav på informationssäkerhet i de system som får användas på lokal nivå, eller ytterligare och mer varierade pedagogiska satsningar i syfte att presentera nyttorna så att det verkligen landar i pastorat och församlingar. Jag noterar också att utskottet lyfter

fram möjligheten att tillsätta ett råd under kyrkostyrelsen som närmare kan sälja det här arbetet.

Jag har inget yrkande men vill skicka med, att om en hög anslutningstakt är målet samtidigt som de självständiga organ som ska fatta beslut är många och har väldigt olika förutsättningar, måste paletten över nyttor och incitament vara omfattande och varierad. Tack.

NILS GÅRDER:

Ordförande! Också jag skulle vilja yrka bifall till reservation 2. Jag hade egentligen önskat att i det här kyrkomötet i stället kunna yrka bifall till en skrivelse som sannolikt skulle ha haft rubriken Kyrkomusiker i kyrkoordningen och som Torvald berörde i sitt anförande. Jag tycker det var ett väl förberett underlag till skrivelse som föreslogs kyrkostyrelsen. Jag blev mycket besviken när kyrkostyrelsen den 14 juli beslöt att inte lägga fram den på kyrkomötet. Jag behöver inte ytterligare gå in i själva sakfrågan. Jag tror ni känner den väl och skulle vilja hänvisa till den reservation som jag med flera skrev i kyrkostyrelsen och som ni återfinner i kyrkostyrelsens skrivelse nummer 3, Ändringar i kyrkoordningen m.m., sista sidan. Där redovisas motiven varför vi tyckte att det var angeläget att lägga fram den skrivelsen.

Ett bifall till reservation 2 i morgon tror jag skulle vara angeläget för att kyrkomötet ska fästa ytterligare uppmärksamhet vid hur angeläget det är, att denna skrivelse nu når kyrkomötet med en reglering av kyrkomusikerna, dels när det gäller examenssystemet, dels när de gäller befattningar och dels när det gäller behörighetsprovning, och också den möjlighet som enligt min uppfattning behövs i de nya stora pastoraten för stiftet att i bättre utsträckning kunna ge tydlighet i behovet av kyrkomusiker.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

CARL-ERIC GABRIELSSON:

Ordförande! Jag yrkar bifall till reservation 1. Jag har tagit upp detta med kyrkoantikvarisk ersättning många gånger i kyrkomötet. Det är ju en gammal ordning att man får ett anslag varje år, men möjligheten att använda den gäller två år. Därför kommer det automatiskt att bli ett inestående belopp efter ett år på ungefär halva beloppet. Det är inte så konstigt. Vi har ett system som inbjuder till detta. Sedan har det under några år varit ett ännu större ansamlat belopp. Det har kyrkostyrelsen tagit itu med, så att vi är tillbaka till ursprungsläget. Nu var därför drygt 200 miljoner kronor outnyttjat vid det här årets ingång. Så kommer det att vara nu också och så kommer det att vara också nästa år. Det ligger i sakens natur att man inte får ut pengarna samma år som de är anslagna. Om man förbrukar pengarna det år som de är anslagna skulle pastoraten och församlingarna få genomföra alla reparationer på ett år. Vi som jobbar på det lokala planet vet att de flesta reparationerna tar ett par år, det är givet och det säger sig självt. Det är de mindre reparationerna som blir klara lite tidigare.

Därför kommer det automatiskt med det här systemet att bli en ansamlad fordran på över 200 miljoner kronor från staten. Det är ju många organisationer som får statliga bidrag och andra bidrag också. Jag undrar hur många privatpersoner, företag och så vidare som skulle lägga upp ett budgetsysteem så, att man bara tar ut halva beloppet första året och låter halva beloppet stå kvar till nästa år. Det är vi nog ganska ensamma om. Då är mitt förslag att vi gör om budgetsystemet på ett sådant

sätt att vi ger möjlighet att fördela högre belopp tidigare, så att vi kommer i gång med att verkställa och betala ut. Det har varit flera anföranden här om hur kärvt det är på det lokala planet och att vi har det bättre på det nationella, men här är faktiskt en åtgärd där vi skulle kunna bidra till att man på det lokala planet får in pengarna till alla de behövda reparationer som bara står och väntar. Vi kan bara titta på alla de ansökningar som stiftet lämnade in i våras och som kyrkostyrelsen inte kunde bifalla, därför att man ansåg sig inte kunna lämna ut mera pengar. Jag vill gärna se en ändring. Om det inte går nu tror jag ändå det är dags att vi funderar ut om inte vi kan ändra vårt sätt att hantera den här frågan, så att pengarna kan löpa vidare ut till det lokala planet tidigare.

Därför tycker jag att reservation 1 är rätt.

MATS NILSSON:

Ordförande! Jag föreslår att ramen för 2017 minskas med 5 miljoner. Jag föreslår att ramen för 2018 minskas med 10 miljoner. Jag föreslår att ramen för 2019 minskas med 10 miljoner. Anledningen är de tidigare anförandena. Här har sedan vi hade Budgetutskottet hänt mycket inom kyrkan och det är viktigt att man nu direkt tar tag i de här sakerna och verkligen ser till att börja anpassa kostymen efter framtiden.

Tack för ordet.

HILDEGARD JARSKOG:

Ordförande! Jag börjar med förslaget jag har. Det är ett förslag till beslut om att lägga till en femte punkt i verksamhetsplanen med lydelsen: bidra till att bevara skapelsen till kommande generationer. Kyrkostyrelsen har i sin skrivelse fyra prioriterade områden. Det är stöd till människor i världen, det är arbete med asylsökande och flyktingar i Sverige, det är Svenska kyrkans undervisning och lärande och det är administrativ samverkan i Svenska kyrkan.

Miljöpartister i Svenska kyrkan anser att det saknas en prioritering. Det gäller klimat och miljö, vilket vi också har framfört i flera av utskotten där vi har representation, både som en reservation och, i Budgetutskottet där jag själv sitter, som en särskild mening. Vi yrkar att kyrkomötet beslutar att lägga till en femte prioriteringspunkt i verksamhetsplanen med den här lydelsen: bidra till att bevara skapelsen till kommande generationer. Svenska kyrkans verksamhet bör lyfta upp arbetet med ekologisk hållbarhet bland de prioriterade områdena. Klimatförändringarna hotar hela skapelsen och mänsklighetens framtid. Människor förväntar sig att i Svenska kyrkan både få hopp och vägledning. Detta behöver alltså bli tydligare. Vi har ett ansvar för Guds skapelse och det bör betonas.

I övrigt ställer vi oss bakom inriktningen i verksamhetsplanen. Tack.

WANJA LUNDBY-WEDIN:

Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till Budgetutskottets förslag och säga att jag tycker det också är bra att Budgetutskottet tagit initiativ till beslut avseende bidrag till tryckning av valsedlar. Ekonomiskt fanns det med i vårt förslag från kyrkostyrelsen, men vi hade missat att skriva det som en särskild punkt. Tack till Budgetutskottet för det.

Det är utan tvekan så att Svenska kyrkan nu befinner sig i en brytningstid med stora utmaningar inför framtiden. Det kunde vi verkligen se i morse. Tack så mycket, Karin. Vilket fantastiskt framträdande du gjorde i tevestudion, där de talade om en kyrka i kris som tappar medlemmar, som måste spara pengar, och du lyckades

säga: ”Ja, i någon mening är det så, men vi har också så mycket som visar på att kyrkan verkligen behövs nu och i framtiden.” Det är så vi måste se det som kyrkomötets ledamöter. Hur ska vi se till att kyrkan blir än mer relevant? Det är utan tvekan så att vi måste spara överallt. På alla enheter i kyrkan måste vi arbeta mycket mer effektivt. Vi måste spara, det gäller alla nivåer. Då vill jag bara kommentera några av de synpunkter som har kommit in, samtidigt som jag vill nämna några av de prioriteringar som vi gör ifrån kyrkostyrelsens sida.

Jag börjar med att nämna prioriteringar, eftersom jag tycker de är så viktiga att lyfta fram. Stöd till utsatta människor i världen är en självklarhet för oss. Vi ska stötta de utsatta kristna, vi ska också stötta andra religiösa minoriteter. Vi ska fortsätta arbetet med asylsökande och flyktingar, och där är det viktigt att det arbete som redan har kommit i gång inte stoppar upp nu utan att vi har ungefär samma nivå, så att vi kan fortsätta det arbete som pågår så fint i nästan alla församlingar runt om i Sverige. Vi ska fortsätta att jobba med undervisning och lärande, där *Dela tro – dela liv* fortsätter men fasas ut. Sedan ska vi få i gång ett stort nytt program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan, vilket jag tror är en nödvändighet för att vi ska kunna fortsätta med en positiv utveckling. Här vill jag ändå nämna att Svenska kyrkan inte är en kyrka i kris när det gäller medlemsantalet. Vi står oss faktiskt bättre än många andra organisationer. Vi har en ny sammansättning av vår befolkning och det får vi jobba med, men jag tror att vi ska se det som att det inte är fullt så illa som en del talare här uppe har sagt före mig.

Vi ska slutligen jobba med förstärkning av den administrativa samverkan i Svenska kyrkan. Där vill jag bara säga som svar till Sofia Särdaqvist, att vi självklart ska jobba med att öka takten när vi infört GIP och GAS. Syftet med det är ju att öka effektiviteten, så att församlingar verkligen kan få mer tid och resurser för den grundläggande uppgiften. Vi står inte främmande i kyrkostyrelsen för den diskussion som Budgetutskottet har om att stärka styrningen och ledningen och att kanske också införa ett särskilt råd som jobbar intensivt med frågorna. Vi har också avsatt 150 miljoner med syfte att skapa incitament för församlingar att verkligen ansluta sig till våra centrala system.

När det gäller övriga kommentarer som har kommit fram här vill jag bara nämna två stycken. Det ena är om de 10 miljonerna som Ulla Rickardsson var uppe och pratade om. Jag måste ändå säga det – Ulla är ju ledamot av styrelsen – att det inte finns någon reservation i styrelsen. Det är en enig styrelse som lägger fram det förslag som nu också vunnit gillande hos Budgetutskottet. Och de 10 miljonerna är inte 10 miljoner i utgifter. Det är en budgetreserv vi har och en budgetteknisk fråga som vi alltid har hanterat så och som innebär att vi har 10 miljoner till kostnadsökningar som vi själva inte kan förutse och som vi själva inte är orsak till. Det är rent budgettekniskt och alltså inte en extra utgift. Detta bara så att ni ser tydligheten i det.

Nästa fråga jag skulle vilja kommentera är om att bidra till att bevara skapelsen till kommande generationer. Jag tycker det är oerhört viktigt att säga följande. Om vi lägger till en femte prioritering blir det fel, tycker jag och kyrkostyrelsen. Vi ser snarare att vi jobbar med en ekonomiskt, ekologiskt, socialt och teologiskt hållbar verksamhet. Det ska gå som en röd tråd genom all den verksamhet som Svenska kyrkan bedriver och ska inte vara ett särskilt område för sig.

Tyvärr hann jag inte svara på alla frågor, men jag får väl återkomma om någon är intresserad och tycker att ni vill ha ett svar. Bifall till utskottet. Tack.

DAN SARKAR:

Först tack till Hans-Olof för din intressanta budgetexposé, även om jag tycker att din motion var intressantare. Jag vill fästa uppmärksamheten på förslagen till kostnadsramar. Kostnadsramen för 2017 föreslås öka med 1 procent jämfört med förra året och det är ju ingenting, men så står det att det är ökade kostnader för bland annat ett gemensamt IT-system. Då ser man att högre kostnader kompenseras av lägre kostnader bland annat för internationell mission och diakoni. Kostnadsramen för 2018 ökar med 10 procent. Det är en hel del. Då står det också att de ökade kostnaderna bland annat beror på det gemensamma IT-systemet. Så ser man att högre kostnader kompenseras av lägre kostnader för internationell mission och diakoni, bland annat. Två gånger är inget mönster och därför lägger jag inget förslag idag, men jag vill uppmana kyrkostyrelsen och Budgetutskottet att hålla ögonen på utvecklingen, så att det inte blir ett mönster att kostnader för verktyg som ska främja den grundläggande uppgiften kompenseras med minskade kostnader för själva den grundläggande uppgiften.

HANS-OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Ordförande! Det är intressant hur budgeten har utvecklats genom åren. Jag hade faktiskt en motion till som jag inte fick lov att prata om, eftersom det finns en regel som jag inte kände till. Man får bara prata en gång även om man har två motioner. Då vill jag säga några korta ord om den.

I budgetskrivelsen finns uppgiften för nationell nivå att företräda Svenska kyrkan i relation till beslutsfattare och myndigheter och uppgiften att svara för de officiella relationerna till andra kyrkor. De externa är väldigt viktiga. Generalsekreterare Martin Junge har betonat vikten av dem här. Men det finns också en intern relation. Det talade också Martin Junge om. De ekumeniska imperativen kan man också använda internt inom kyrkorna och det tar jag upp i motion 2016:65. Det innebär att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att ha dialog och eftersträva goda relationer med inhemska kyrkliga organisationer och rörelser, särskilt EFS.

Jag yrkar bifall till motion 2016:65.

ORDFÖRANDE KARIN PERERS:

Tack, det var ju ett djärvt initiativ. Endast för att budgetdebatten handlar om innovation och kreativitet fick du fullfölja den repliken. Det är så att Hans-Olof Andréns liksom alla övriga ledamöter har varit med och fastställt debattreglerna, så det kan inte vara någon väldig överraskning hur de är lydande.

HANS-OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Det står uttryckligen i reglerna att en företrädare för varje motion har rätt att tala och är man förhandsanmäld får man fyra minuter. Sedan finns det på en annan sida någonting om att man i varje ärende bara får tala en gång. Det trodde inte jag gällde, så jag har förberett två anföranden. Det tycker jag är en ganska rimlig tolkning av reglerna. Har man två motioner och utskottet behagar slå samman dem i ett betänkande ska man inte berövas möjligheten att tala för båda motionerna. Jag tycker inte det var så särskilt innovativt. Jag tycker er tolkning är ganska innovativ.

ORDFÖRANDE KARIN PERERS:

Nu tar vi det här som lite inspel för begrundan och kommande debattregler. Åter till ordningen, kära ledamöter.

BENGT KJELLGREN:

Ordförande! Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Jag tänkte bara ge några kommentarer om kyrkostyrelsens skrivelse nummer 1, alltså om verksamhet och ekonomi, sidan 46, i slutet. Vi började ju med ordet i begynnelsen, nu tar vi slutet. Jag tycker det som står på slutet är intressant. ”Slutsatsen av dessa beräkningar” – det är beräkningar av vad som kommer att hända i Svenska kyrkan fram till 2030 – ”är ett effektiviseringsbehov på närmare tre miljarder kronor i slutet av prognosperioden.” Läs då 2030. Då är jag runt 60. 2058, som Dag var uppe och pratade om, skulle ju kyrkan vara borta. Då är jag runt 90. Jag tror nog kyrkan kommer att vara kvar, men jag tror att vi behöver, som Bertil var inne på, börja titta på att rationalisera och effektivisera. Där har vi ju ett mål, alltså att titta på ungefär tre miljarder, vilket är väldigt mycket pengar. Då skulle ju den här verksamheten och ekonomin försvinna helt, om vi nu skulle spara på en gång. Den är ungefär tre miljarder.

Det som har varit på tapeten tidigare här uppe i talarstolen är att spara, spara, spara. Det finns en annan sida också. När man tittar på ett överskott eller ett underskott beror det på intäkter minus kostnader. Kostnaderna ska man fokusera på, ja. Men man kan ju också fokusera på intäkter. På den lokala nivån där jag också är aktiv fokuserar vi väldigt mycket på intäkter. Vi försöker att sänka den finansieringsgrad vi har av kyrkoavgiften och försöker att få andra intäkter genom god fastighetsförvaltning, genom kapitalförvaltning, men också genom samarbete med kommuner och landsting inom olika områden, till exempel inom diakoni. Det är också ett sätt att tänka, inte bara spara hela tiden utan också titta på alternativa intäkter för att kunna hantera våra verksamheter framöver. Då tror jag att kyrkan är kvar även 2058 och att jag kan som glad 90-åring fortfarande gå till kyrkan då,

Vad jag sammanfattningsvis vill säga är, att problemet ligger i effektivisering och rationalisering. Jag tror vi behöver en större diskussion om detta. I den utredningsgrupp som jag sitter med i för att titta på kyrkomötets framtid har vi tagit upp de här tematiska diskussionerna, att kanske ta upp ett tema. Jag tror att det är väldigt, väldigt viktigt. Jag lyssnar på debatten här och hör vad ni säger, och jag tror att vi behöver ha en diskussion om Svenska kyrkans finansiella ställning och Svenska kyrkans ekonomi framöver och på ett ganska långt perspektiv in mot 2030, kanske 2040, för att se hur vi ska finansiera vår verksamhet.

Tack för ordet.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Ordförande! Jag tycker alltid om när människor är optimistiska. Jag vägrar att tro på de dystra förutsägelseerna. Men hur var det i nuvarande Turkiet och sändebrevsförsamlingarna? Fanns det inte ett folk som sa som Bengt: det är omöjligt att dessa gamla fina bibliska församlingar skulle kunna upphöra. Eller i Nordafrika, den stora biskopsdrömmen, nog sa man: nej, det är dystra profetior. Vi måste se igenom budgetordningen och minska lite här och var, så håller ekonomin och då går budskapet ut över öknen, över hela Turkiet och över hela världen. Tänkte man så? Nej, det handlar om innehållsfrågorna. När spetsar vi det vi har att säga? Vad är själva kyrkans ärende? Om människor inte uppfattar att det är något särskilt är det

kört. Då kan inte jag ens köra stackars Bengt i hans rullstol till kyrkan när han är 90 år gammal och jag 110. Det finns ingen gudstjänst längre. Men annars hade jag gärna gjort det. Det var bara det jag ville säga.

BENGT KJELLGREN (REPLIK):

Ni ser bilden framför er. Vi behöver inga fler kommentarer.

Jag tycker du har rätt. Det är innehållet som är det viktiga. Men det finns också en finansiell grund, en ekonomi som vi behöver för att kunna ha ett innehåll. Det är den jag fokuserar på, alltså att kunna se att vi också har en stabil ekonomi i framtiden och med ett ganska långt perspektiv. Jag känner att vi inte har det i den verksamhet och ekonomi som vi har skrivit om här i skrivelsen. Vi behöver ha en bredare och större diskussion med ett längre perspektiv. Det är min poäng.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Ordförande! Då är mitt perspektiv evighetsperspektivet. Jag säger som Martin Luther: "Kyrkans sanna skatt är evangeliet."

FREDRIK SIDENVALL:

Ordförande! "Brann inte våra hjärtan när han utlade skrifterna för oss på vägen." Så säger Emmausvandrarerna till varandra. Man kanske inte ska begära att våra hjärtan ska bli brinnande när vi läser verksamhets- och ekonomiplanen framåt, men jag vill ändå här understryka och lyfta fram det fina yttrande som Ekumenikutskottet samlade sig kring, inte minst under inspiration av Mikael Mogren från Västerås. Vi försöker där framhålla att, när vi ska samla våra krafter och vårt engagemang, det är viktigt att vi arbetar som integrerade människor, som i våra texter både kan låta vår tro och övertygelse och naturligtvis vår professionalitet när det gäller formuleringar och ekonomi flyta samman. Vi tycker det är angeläget från Ekumenikutskottets sida utifrån vårt yttrande, att vi får ett mer integrerat språk i de texter som utformas ifrån kyrkostyrelsens skrivelse och Kyrkans hus, så att det också i någon mån åtminstone kan värma våra hjärtan och påminna oss om varifrån engagemanget och inspirationen kommer, det som samlar oss. Jag tror att det har en betydelse.

Tack för uppmärksamheten.

BERTIL OLSSON:

Ordförande! Jag yrkar bifall till Budgetutskottets 11 punkter, varav de 6 första är bifall till kyrkostyrelsens skrivelse. Punkt 7 har vi som Wanja påpekade lagt till för att det missats en punkt där vi behöver ett beslut om hur valsedelkostnaden ska betalas ut till nomineringsgrupperna. De fyra sista punkterna handlar om avslag på alla motioner som vi har fått i anslutning till verksamhetsplanen.

När det gäller de olika motionerna kan vi först säga om Dag Sandahls motion 2016:55: Innovation är vi inte emot i Budgetutskottet, men kostnaderna för biskopar och biskopsmötet belastar ju respektive stift. Den hjälp som biskoparna behöver för eventuella insatser står kyrkokansliet för, precis som stiftsstyrelsen är ansvarig för budgeten för domkapitlena, trots att domkapitlet inte har en egen budget. Det arbete som domkapitlet behöver står alltså stiftet för. Det arbete som biskopsmötet behöver står nationella nivån för, så att om biskoparna gör innovationsinsatser och vill ha pengar till något innovationsarbete får de gå till kyrkostyrelsen och kyrkokansliet och be om de personella resurser som behövs för de insatserna. Krångligare än så behöver det inte vara.

När det sedan gäller de andra motionerna, 2016:64, 2016:65 och 2016:76, handlar det om olika skrivningar för verksamhetsplanen. Vi fick en fenomenal beskrivning av Hans-Olof hur budgetskrivelsen har minskat under åren. Vi vill inte ha tillbaka 120 sidor i en budgetskrivelse. Om vi skulle skriva om alla prioriteringar vi gör är vi tillbaka i den stora budgetskrivelsen. Då blir det knappast någon som läser den. Vi har koncentrerat den. Vi kan inte hålla på och skriva in alla punkter i en verksamhets- och ekonomiskrivelse.

Bifall till utskottet.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Ordförande! Bertil Olsson är så skapt att han kan tänka i enkla strukturer och inte tvära mellan dem, och här handlar det om att innovativt tvära mellan strukturerna. Vi hade en gång i tiden 13 brigadchefer. Varje brigadchef hade eget ansvar med ett anslag som hade sagt att du får göra detta och detta för pengarna. Chefen fattade beslutet om de pengar som fanns. Behövde chefen extra resurser ansökte man om detta.

Här prövar vi en modell att låta biskoparna sätta sprätt på 30 miljoner och se vad som kommer ut av det, innan de ens har kommit med en plan som kyrkostyrelsen i vanlig ordning ska klubba igenom efter att ha förhandlat hitan och ditan, innovationspengar i ett innovationsförsök i en kyrka som trängtar efter förnyelse. Och får vi den inte kan vi hålla på med våra stuprör hitan och ditan och skicka ansökningar hitan och ditan och säga: innan gräset gror dör kon. Det senaste var ingen anspelning på biskoparna.

HANS-OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Ordförande! Av Bertil förstår jag att verksamhetsinriktning betyder det som man särskilt vill prioritera men att det finns en massa andra arbeten som pågår som vi inte behöver redovisa. Är det så du har tänkt det hela? Då tycker jag det skulle stå i verksamhetsplanen. Det är det första.

Det andra är att jag tycker, att relationer internt i kyrkan är en synnerligen prioriterad uppgift för en kyrkostyrelse. Kyrkan är väldigt mycket mer än bara de organisatoriska delarna som kyrkans stift och pastorat. Det finns mängder av rörelser och organisationer som diakoninstitutioner, folkhögskolor, stadsmissioner och så vidare. Det finns massor av sådant, det finns olika rörelser, det finns arbetsgrupper i kyrklig förnyelse, det finns alla möjliga rörelser. EFS tog jag upp som ett exempel. En kyrkoledning måste ha kontakter internt också för att hålla ihop den här kyrkan. Kyrkan är mycket större än så. De ekumeniska imperativ som Martin Junge pratade om föreslog han ju att vi skulle tillämpa också internt. Jag tror att det är alldeles riktigt tänkt. Därför tycker jag det är en viktig sak.

Bifall till motion 2016:65.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 183.